

Prehľbujúce sa problémy v chove nosníc

Chovatelia nosníc na Slovensku zaznamenávajú výrazný rast výrobných nákladov už od začiatku roku 2021. V chove nosníc spôsobujú chovateľom veľké problémy rastúce ceny elektrickej energie, plynu, krmných zmesí a pohonných hmôt.

Na rastie cien krmív sa podieľa nielen rast cien obilnín z dôvodu konfliktu na Ukrajine a tohtoročného sucha, ale aj rast cien elektriny a plynu používanej pri výrobe krmív. Za posledné 2 roky sme zaznamenali nárast cien krmných zmesí pre hydinu o 70 %. Najvýznamnejší nárast bol počas roku 2022, kedy náklady na spotrebu krmív stúpili o 44 %. To sa negatívne prejavuje na ekonomike chovu nosníc, pretože každé zvýšenie cien krmných zmesí má zásadný vplyv na rast výrobných nákladov v chove hydiny. Dôvodom je skutočnosť, že náklady na krmivá predstavujú viac ako 50 % všetkých nákladov v chove nosníc.

Výrazný rast nákladov zaznamenali chovatelia nosníc aj pri elektrickej energii a plyne. Medziročne vzrástli chovateľom priemerne ceny elektrickej energie takmer 4-násobne a ceny plynu takmer 3-násobne. Niektorým chovateľom vzrástli počas tohto roku ceny elektrickej energie a plynu ešte výraznejšie a ak nepríde k regulácii alebo zastropovaniu cien elektrickej energie a plynu, postihne tento vysoký nárast všetkých chovateľov a bude nevyhnutné výrazné zvýšenie odbytových cien slepačích vajec.

Pokiaľ v roku 2020 sme za elektrickú energiu platili 50 EUR/MWh, niektorí chovatelia hydiny majú dnes už ceny aj na úrovni 500 EUR/MWh, čo je desaťkrát viac. Vysoká spotreba elektrickej energie je aj pri triedení a balení vajec, čo taktiež zvyšuje výrobné náklady na vajcia.

Podobná situácia je aj pri plyne, kde za 2 roky ceny niektorým chovateľom stúpili z 20 EUR/MWh na 210 EUR/MWh. Tieto ceny vážne ohrozujú chov hydiny v SR.

Celkové priemerné výrobné náklady za posledné 2 roky vzrástli pre chovateľov o 38 %. Vo finančnom vyjadrení celkové náklady na chov nosníc vzrástli priemerne o 2,89 EUR na 100 kusov vajec. Veľkým problémom pre producentov vajec je aj skutočnosť, že SR má druhú najnižšiu odbytovú cenu vajec v rámci celej EÚ. Ak EÚ a najmä naša vláda nepriekročia k zastropovaniu cien elektrickej energie

a plynu pre poľnohospodárov, bude nevyhnutné zvýšenie odbytových cien konzumných slepačích vajec tak, aby pokrývali výrobné náklady chovateľov nosníc. To môže mať nepriaznivý dopad na spotrebiteľov, ale najmä na odvetvie chovu nosníc a produkcie vajec.

V rámci štruktúry chovov nosníc na Slovensku sa chová 75,3 % nosníc v klietkových chovoch, 22,3 % nosníc v podstielkových chovoch a 2,4 % v biochovoch a voľných výbehoch. Zatiaľ nie je schválený žiadny právny predpis, ktorý by zakazoval na európskej alebo vnútroštátnej úrovni chov nosníc v klietkových systémoch od roku 2025 alebo nejakého iného termínu. Napriek tomu na Slovensku zaznamenávame už niekoľko rokov veľký tlak zahraničných obchodných reťazcov a ochranárskych združení na zvyšovanie ponuky vajec z podstielkových chovov a ukončenie predaja vajec z klietkových chovov. Tento tlak však nemá žiadne opodstatnenie z pohľadu podmienok v chove nosníc ani z pohľadu kvality vajec.

Zahraničné obchodné reťazce už od roku 2020 avizujú, že po roku 2025 nebudú predávať vo svojich prevádzkach v SR žiadne slovenské vajcia z klietkových chovov. Aj v SR sa podobne ako v okolitých krajinách postupne realizuje rekonštrukcia klietkových chovov na podstielkové a voliérové chovy. Na prerobenie všetkých klietkových chovov bude nevyhnutné vynaložiť investície vo výške 62 miliónov EUR, ktoré však chovatelia nosníc nemajú k dispozícii. Pri rýchlom raste cien stavebných materiálov a prác však tieto náklady rastú naďalej. Napriek tomu, že ÚHS upozorňuje na tento problém už 3 roky, doteraz neboli na prerobenie klietkových chovov vyplatené zo strany ministerstva žiadne finančné prostriedky.

V súčasnom nepriaznivom období registrujeme zvýšený záujem spotrebiteľov o nákup vajec za nižšie ceny alebo v rámci akcií, pretože dnes viac ako 90 % spotrebiteľov nakupuje potraviny na základe najnižšej ceny. V prípade vajec sú najlacnejšími vajcia z klietkových chovov z dôvodu, že v prípade tohto spôsobu chovu nosníc je najvyššia produkcia, najnižší úhyn a teda aj náklady na jedno vajce sú najnižšie. A to sa prejavuje v zvýšenom záujme spotrebiteľov o nákup vajec pochádzajúcich z klietkových chovov. Preto si myslíme, že obchodné reťazce by nemali zakazovať kupovať spotrebiteľom vajcia, o ktoré majú záujem – teda vajcia z klietkových chovov a nútiť ich kupovať vajcia, ktoré sú drahšie – teda vajcia z podstielkového chovu a ďalších alternatívnych chovov.